

ת"פ 30406/01/19 - מדינת ישראל נגד שי חן

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"פ 30406-01-19 מדינת ישראל נ' חן

בפני
בעניין: **כבוד השופט עמית מיכלס**
מדינת ישראל - המאשימה

נגד

שי חן - הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד רונן גינגולד, שלוחת תביעות ראשל"צ

ב"כ הנאשם: עו"ד ארז שלו

גזר דין

רקע ועובדות כתב האישום

1. הנאשם הורשע, על יסוד הודאתו, במסגרת הסדר דיוני במסגרתו תוקן כתב האישום, בביצוע עבירות של **תקיפת עובד ציבור**, לפי סעיף 382א(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: החוק); **ואיומים**, לפי סעיף 192 לחוק.

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בתאריך 19.6.2018 עמדו הנאשם ובנו מחוץ למרפאת "ביקור רופא" בראשון לציון, כאשר באותה שעה עבדו במרפאה ד"ר עלי אבו מועמר וד"ר מנסור חברמאן. על רקע אי שביעות רצונו של הנאשם מהטיפול הרפואי בבנו, סטר הנאשם בחוזקה מספר פעמים בפניו של ד"ר חברמאן, ואיים עליו בפגיעה שלא כדין בגופו במלים: "אני יראה לך איך אני אשבור לך את הראש" (השיבוש במקור - ע.מ). משביקש ד"ר אבו מועמר מהנאשם לחדול ממעשיו, תקף אותו הנאשם בכך שנתן לו מספר מכות בחזה עם אצבעו.

3. במסגרת ההסדר הדיוני הופנה הנאשם לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר לעונש, כאשר הצדדים הבהירו שלא הושגה ביניהם הסכמה עונשית. לבקשת הנאשם בחן שירות המבחן את האפשרות לביטול הרשעתו, תוך שהמאשימה הבהירה שללא כל קשר להמלצת שירות המבחן, תעמוד המאשימה על הותרת ההרשעה על כנה.

4. לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, במסגרתו המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם צו של"צ בהיקף של 100 שעות, תוך ביטול הרשעתו, הציגו הצדדים הסכמה עונשית לפיה יעתרו במשותף להטיל על הנאשם צו של"צ בהיקף נרחב יותר של 350 שעות, קנס כספי, פיצוי למתלוננים ומאסר מותנה.

זה המקום לציין שההסכמה העונשית ניתנה לאחר שבתחילת הדיון עתר ב"כ הנאשם להפנות את הנאשם פעם נוספת לשירות המבחן לצורך בחינת האפשרות להטיל עליו צו מבחן, מתוך כוונה לבסס את עתירתו להימנע מהרשעת הנאשם. בעקבות עתירת ב"כ הנאשם, מצאתי להעיר שספק בעיני אם הנאשם עומד בקריטריונים שנקבעו בפסיקה לביטול הרשעתו. עוד הוסבר לצדדים שככל שיציגו הסכמה עונשית ביניהם, הרי שעל הענישה המוסכמת להיות סבירה באופן שבית המשפט יוכל לאמצה ולכבדה.

תסקיר שירות המבחן

5. תסקיר שירות המבחן נשא, ככלל, אופי חיובי.

מהתסקיר עלה שהנאשם כבן 49, נעדר עבר פלילי, גרוש פעמיים, מתגורר עם בנו הבכור, כבן 20, ומשלם מזונות לבנו הצעיר, כבן 10, המתגורר עם אמו. הנאשם עובד משנת 2013 בתפקיד אחזקה בבית ספר בראשון לציון וכן בעבודות ניקיון. ממכתב המלצה שהציג עלה שהוא עובד מסור, חרוץ, מקצועי ובעל יחסי אנוש טובים. עוד עולה שלנאשם קשיים כלכליים.

הנאשם התקשה להתייחס להתנהלותו האלימה, וצמצם מחומרתה. לצד זאת ביטא הנאשם בווה וחרטה על מעשיו. הנאשם ציין שהתנהגותו התוקפנית חריגה להתנהלותו בדרך כלל, אולם הודה שלעתים רחוקות ובמצבי כעס, הוא עלול לנקוט באלימות מילולית.

שירות המבחן התרשם שלהליך הפלילי ישנה השפעה מרתיעה ומפחיתת סיכון להישנות התנהגות אלימה מצד הנאשם בעתיד. עוד התרשם שירות המבחן שעל אף קושי מסוים להכיר באחריותו לביצוע העבירות, הביע הנאשם נכונות לבצע צו של"צ. בשים לב לאמור, המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם צו של"צ בהיקף של 100 שעות. נוסף על כך, וחרף העדר אינדיקציה לפגיעה קונקרטי, המליץ שירות המבחן להורות על ביטול הרשעת הנאשם.

מאחר שהסדר הטיעון בין הצדדים לא כלל הסכמה לביטול הרשעת הנאשם, לא מצאתי להידרש לאפשרות זו במסגרת גזר הדין.

ראיות לעונש, טיעוני הצדדים ודבר הנאשם

6. מטעם הנאשם הוגש מכתב המלצה שניתן מטעם מנהלת בית הספר בו הוא מועסק כאב בית, וכן מכתבים שנמסרו לו לאורך השנים על ידי תלמידים וסגל ההוראה (נ/1). מנהלת בית הספר ציינה את מסירותו של הנאשם וכן את חריצותו, מקצועיותו ואדיבותו.

7. ב"כ המאשימה הדגיש בטיעונו את הצדדים החיוביים העולים מתסקיר שירות המבחן וכי המעשים בהם הורשע חריגים לאורחות חייו. עוד ציין שחרף העובדה שהנאשם הינו אדם נורמטיבי, לא קיבלה המאשימה את המלצת שירות המבחן להסתפק בצו של"צ בהיקף נמוך והתנגדה לביטול ההרשעה, עמדה שהובילה להצגת הסדר הכולל צו של"צ בהיקף שעות גבוה יותר, לצד קנס כספי ופיצוי למתלוננים, כאשר המאשימה עתרה להטיל על הנאשם פיצוי "משמעותי" לכל אחד מהרופאים. נוכח האמור, ובשים לב לכך שמאז האירוע חלפו כשנה וחצי, מבלי שנפתחו במהלך תקופה זו תיקים פליליים נוספים לנאשם, ביקש לכבד את ההסדר, תוך שהסכים שמדובר "בהסדר שמקל עם הנאשם". בשולי דבריו ביקש להוסיף שאחד הנימוקים להסדר הטיעון הוא קושי ראייתי, הבא לידי ביטוי בכך שהנאשם ביקש שייאספו צילומי האבטחה במקום, אולם הדבר לא נעשה.

8. ב"כ הנאשם הצטרף לעתירת המאשימה לכבד את הסדר הטיעון, והפנה אף הוא לצדדים החיוביים שעולים מתסקיר שירות המבחן. לדבריו, הנאשם עסוק בשיקום מצבו הכלכלי, ועובד לצורך כך בשתי עבודות. עוד הפנה למכתבי ההערכה וההוקרה שנכתבו על ידי התלמידים וצוות ההוראה, מהם עולה שהנאשם מסור לעבודתו, מקצועי, אחראי ו"מקבל את כלל האנשים סביבו בסבר פנים יפות". נוסף על כך ציין שהנאשם נעדר עבר פלילי, הביע צער וחרטה על מעשיו, הודה בהזדמנות הראשונה וחסך בזמן שיפוטי. עוד הפנה להמלצת שירות המבחן לביטול הרשעת הנאשם. לעניין גובה הקנס והפיצוי, ביקש להתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם, ולגזור עליו קנס ופיצוי מתונים שלא יכבידו עליו מעבר ליכולותיו.

9. הנאשם ניצל את זכות המילה האחרונה, והסביר שהוא חש בושה על כך שהוא נמצא במעמד של נאשם, מעמד שהוא אינו מורגל בו. לדבריו הוא "מבין את מה שהיה ואני מצטער".

קביעת מתחם העונש ההולם

10. קביעת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם נעשית בהתאם לעיקרון המנחה בענישה, היינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמתו - של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. לשם קביעת מתחם הענישה ההולם, בהתאם לעקרון ההלימה, יש להתחשב בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

11. ככל שהדבר נוגע לעבירות האלימות והאיומים, פגע הנאשם בערכים המוגנים של זכות האדם לכבוד, לשלמות הגוף, לתחושת ביטחון ולשלמות הנפש. הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר מדובר בתקיפת עובדי ציבור, קל וחומר כאשר מדובר בתקיפתם של רופאים על רקע מילוי תפקידם.

על הצורך להחמיר בעונשם של מבצעי עבירות אלימות עמד השופט מ' חשין בע"פ 8314/03 רג'אח שיהד בן עווד נ' מדינת ישראל (7.6.2005):

"בית-המשפט חייב להעלות את תרומתו הצנועה במלחמה הקשה שיש לחברה בישראל באלימות הגוברת והולכת ברחובות ובבתים, ותרומה זו תמצא את ביטויה בעונשים החמורים ששומה עליהם על

בתי-המשפט לגזור על מעשי אלימות שפשו במקומו כמגיפה. עלינו למוד את הרחמים שבליבנו כמידה הראויה להם, והרי ידענו כי כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי סוף שנעשה אכזרי במקום רחמן. יצא הקול מבית-המשפט ויילך מקצה הארץ ועד קצה. יצא הקול וידעו הכל כי מי שיורשע בעבירת אלימות יישא בעונש חמור על מעשהו. והעונש יהיה על דרך הכלל כליאה מאחורי סורג וברית. וככל שיעצם מעשה האלימות כן תארך תקופת המאסר."

12. במקרה שלפנינו, לא הורשע הנאשם בתקיפתו של אדם פרטי, אלא בתקיפתו של אדם המשרת את הציבור. על הצורך להגן על עובדי הציבור עמד השופט א' רובינשטיין ברע"פ 2019/11 אלי מיארה נ' מדינת ישראל (22.3.2011), פסקה ז'. הגם שהדברים נאמרו בקשר לעבירת איומים בלבד, דומה שהם יפים גם לענייננו מכוח כלל של קל וחומר:

"המטיל אימה על הזולת אין הזולת צריך לפשפש ביכולותיו העתידות של המאיים כדי לברר אם יש ממש באיומים; ועובדי הציבור אינם צריכים להיחשף לחריצת לשון קללות, חרופים וגידופים מכל בר בי רב, שיקנה לו חסינות בשל חופש הביטוי. לבתי המשפט תפקיד גם בהגנה על כבודם."

על הצורך לספק לעובד הציבור סביבת עבודה בטוחה ולהחמיר עם אלו המבקשים להטיל עליהם מורא, עמד השופט ס' גובראן ברע"פ 5940/06 גל נ' מדינת ישראל (18.12.2006) (להלן: עניין גל):

"המבקש תקף עובד ציבור ואף איים על חייו, אך ורק בשל העובדה שהחלטותיו של עובד הציבור לא תאמו לאינטרסים האישיים שלו. מדובר בהתנהגות נלוזה כנגד עובד ציבור אשר מילא את תפקידו. הנני מצדיק אפוא את החלטת בית-המשפט המחוזי להחמיר בעונשו של המבקש הן משום עברו הפלילי הכולל הרשעה בעבירה של תקיפת עובד ציבור, הן בשל האינטרס הציבורי הדורש, כי החוק יספק הגנה אפקטיבית על אנשי הציבור והן לאור הצורך החברתי, כי אלה האחרונים, יבצעו את תפקידם ללא כל מורא."

דברים ברוח דומה נאמרו גם על ידי השופטת ד. ברק-ארז בע"פ 4565/13 אמון חאלד נ' מדינת ישראל, (4.11.2013), פסקה 9 (להלן: עניין אמון):

"בית משפט זה כבר פסק בעבר כי מעבר לחומרה הכללית הנודעת לעבירות אלימות, הרי שלאלימות המכוונת כנגד עובדי ציבור נודעת חומרה מיוחדת, מאחר שהן פוגעות פגיעה אנושה גם בערך החברתי הנודע לתפקוד התקין של השירות הציבורי... עובדי הציבור "חשופים בצריח" - כמי שלא אחת נמצאים בחזית ההתמודדות עם מתן שירות לאנשים שיודעים אף הם קשיים. עובדי הציבור נדרשים להתגייס כל יום מחדש למתן שירות ולשם כך לגייס כוחות גוף ונפש. זהו הרקע לחקיקת עבירות מיוחדות שעניינן לא רק הגנה על שלמות גופם של עובדי הציבור, אלא גם הגנה על כבודם, לפחות במצבים

שבהם הפגיעה היא פגיעה קשה בליבתו."

13. למרבה הצער עבירות של תקיפת צוותים רפואיים, ובכללם רופאות ורופאים, אחיות ואחים, העומדים בחזית מתן השירות לאזרח בשעתו הקשה ביותר, הפכו למכת מדינה, תרתי משמע. הטלת אימה ונקיטה באלימות כלפי צוותים רפואיים אינן גזירת גורל, אלא רעה חולה שיש להילחם בה מלחמת חורמה. במלחמה למיגור תופעה מכוערת זו יש לרשויות אכיפת החוק, ובכלל זה מערכות התביעה והמשפט תפקיד מרכזי בהעברת מסר ערכי וחד - משמעי, לפיו שלומם וכבודם של אנשי הרפואה לא יהא הפקר. על גורמים אלו לספק לצוותים הרפואיים מטריות הגנה אפקטיבית, למען יוכלו לבצע את תפקידם בגאווה, בכבוד, ללא מורא, וללא הסחת דעת. יידע ויפנים, מי שעדין לא עשה כן, שעובדי הסגל הרפואי אינם שק החבטות של אנשים מתוסכלים, וכי הפוגע בהם יענש בחומרה.

14. לא בכדי ייחד המחוקק עבירה נפרדת לעבירה של תקיפת עובדי ציבור, והוסיף לספר החוקים את סעיף 382א' לחוק, הקובע לצד העבירה עונש מירבי של 3 שנות מאסר, להבדיל מעבירת התקיפה ה"רגילה". בהמשך הוסף לספר החוקים סעיף 382א(ג) לחוק שעניינו תקיפת עובד חירום (רופא, מתמחה, אח מיילד, חובש, או כל נושא תפקיד בחדר מיון), לפיו כל התוקף עובד חירום במהלך טיפול, דינו עד חמש שנות מאסר.

התיקון לא נולד יש מאין, והוא בא לתת מענה לתופעה גוברת והולכת של תקיפת צוותים רפואיים, בניסיון להתמודד עם תופעה מכוערת זו. ככל שהדבר נוגע לצוותי הרפואה העושים לילות כימים בעבודתם מצילת החיים, הרי שאלו עומדים לא אחת "חשופים בצריח", כהגדרת השופטת ברק ארז בעניין אמון, תוך התמודדות עם שעות עבודה ארוכות, עומס פיזי ונפשי הנובע הן מהמקרים האנושיים הקשים המובאים לטיפולם, והן מהלחץ שהינו חלק בלתי נפרד מעבודתם. המקרה שלפנינו ממחיש את הקושי הטמון בהתמודדות הרופאים עם בני משפחתם של החולים, אשר לא אחת אינם מכבדים את המאמץ שנעשה למען יקיריהם, או שמוצאים פורקן קל לתסכולם מחוליי המערכת ומהעדר טיפול נאות בחולים, על פי תפיסתם.

מעשי האלימות המופנים כלפי הצוותים הרפואיים מנטרלים לא אחת את איש הצוות ומאלצים אותו לטפל בעצמו, במקום לסייע לחולים אחרים הממתינים לו. בכך נפגע מהמעשה האלים לא רק איש הצוות הרפואי, אלא הציבור בכללותו.

15. ואכן, לאורך השנים מצאו בתי המשפט להחמיר בענישת נאשמים התוקפים צוותים רפואיים או מאיימים עליהם. עמד על כך הנשיא מ' שמגר בע"פ 3036/92 חמודה נ' מדינת ישראל, סעיף 6 (24.11.1992) (להלן: עניין חמודה):

"תקיפתו של רופא בתוך חדר מיון בזמן שהרופא מבצע את תפקידו ומנסה להציל חיי אדם הוא דבר שאין להשלים עמו ואין על כן מקום לגזירת עונש מקל. סיכון בריאותו ושלומו של רופא הניצב על משמרתו וממלא תפקידו הוא מעשה הפוגע לא רק ברופא המותקף אלא בשלומם של החולים והנפגעים."

16. סוד גלוי הוא שמעשי אלימות כלפי צוותים רפואיים ננקטים לא פעם על ידי אנשים הנמצאים במצוקה אישית. מאחר שזוהי נקודת המוצא, הרי שיש לתת לנסיבה זו, כמו גם לנסיבותיו האישיות של התוקף, משקל נמוך בעת גזירת דינו, ויש להעדיף, ככלל ובהעדר נסיבות מיוחדות, את האינטרס הציבורי של שמירה על שלמות גופם ונפשם של הצוותים הרפואיים, זאת בין היתר בדרך של הטלת עונשי מאסר מרתיעים. בעניין זה ראו דברי השופט א. א. לוי בע"פ 2712/09 שמילוב נ' מדינת ישראל (18.11.2009):

"אכן, תקופת המאסר שהושתה על המערער אינה קלה, במיוחד נוכח גילו המתקדם ומצב בריאותו. אנו גם מוכנים להניח כי המערער פעל כפי שפעל מחמת תסכול ותחושה כי לא נעשה די כדי ליתן מזור למחלותיו. אולם מכאן ועד להתנהגות המופקרת בה חטא, הדרך ארוכה. רופאים בכלל, ושל בתי החולים בפרט, נתונים בלחץ מתמיד של חולים הפוקדים אותם כמעשה של יום-יום. עקב כך הם נדרשים לקבל החלטות, לעתים גורליות, תוך העדפת עניינו של חולה אחד על עניינו של חולה אחר, עקב חומרת המחלה ודחיפות הטיפול. מערכת אכיפת החוק צריכה להבטיח כי רופאים אלה יוכלו לגבש את החלטותיהם ללא מורא, ועל כן יש להגיב בעניינם של אלה המבקשים לאכוף על רופאים את רצונם בכוח הזרוע, ביד קשה. אכן, המערער הוא אדם חולה, אולם נוכח הפגיעה הקשה בקורבנו, אשר עלולה היתה להסתיים אף בתוצאה קשה פי כמה, ונוכח העובדה שאיומים על רופאים ותקיפתם שוב אינה נדירה במקומותינו, איננו סבורים כי הוכחה בפנינו עילה כלשהי לשנות מן העונש" (ההדגשות הוספו - ע.מ.).

17. וכמה מלים על מקומם של קורבנות העבירה בהליך הפלילי. במהלך ההליך הפלילי נחשף בית המשפט במלוא העוצמה לנאשם ולנסיבותיו האישיות, זאת בין היתר בשל העובדה שהנאשם נוכח באולם בית המשפט, יש לו זכות להתבטא טרם גזירת דינו ולא אחת נערך בעניינו תסקיר מפורט על ידי שירות המבחן. מנגד, נדחק לא אחת עניינו של קורבן העבירה לקרן זווית, והוא אינו מקבל את המקום הראוי לו בהליך המשפטי. לא פעם קורבן עבירה הינו דמות הנסתרת מן העין, אשר בית המשפט אינו חשוף לה מעבר לעובדות היבשות המתוארות בכתב האישום. מתבקש אפוא, שגם כאשר לנאשם העומד לדין נסיבות חיים מורכבות, על בית המשפט להציב לנגד עיניו לא רק את סיפור חייו ומצבו האישי, אלא גם את קורבנות העבירה, ואת ההשלכות שיש למעשי הנאשם עליהם ועל סביבתם. בעניין זה יפים הדברים שנאמרו בעניין אלייב:

הענישה הספציפית היא כמובן אינדיבידואלית, בכל מקרה לגופו ולנסיבותיו; לא אחת הנאשמים באים עצמם מרקע קשה המצדיק התחשבות; אך המחוקק והפסיקה רואים לנגד עיניהם גם את הקרבנות, קרבנות בפועל וקרבנות פוטנציאליים, את היחיד שאיתרע מזלו להיות קרבן, ואת כלל החברה החוששת כי ירבו קרבנות. " (ההדגשות אינן במקור - ע.מ.)

18. מידת הפגיעה של הנאשם בערכים המוגנים הינה בינונית, שכן הנאשם תקף פיזית את שני הרופאים, ואף השפיל את ד"ר חברמאן, לו נתן מספר סטירות בפניו. מנגד לא נגרמו לרופאים חבלות מכל סוג שהוא.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירות

19. הנאשם תקף שני רופאים, לאחר שלא היה שבע רצון מהטיפול שהעניק אחד מהם לבנו. תקיפת ד"ר חברמאן איננה תקיפה בודדת, שכן הנאשם סטר לו בחוזקה בפניו מספר פעמים. נוסף על כך איים הנאשם על ד"ר חברמאן באיום קשה ש"ישבור לו את הראש", זאת לאחר שכבר נקט נגדו באלימות. לא נטען שלמעשי הנאשם קדמה התגרות כלשהי מצד הרופאים. לאחר שהגיע למקום הרופא השני, ד"ר אבו מועמר, הכה הנאשם גם אותו.

לשירות המבחן הסביר הנאשם שהוא דאג לבנו, המשרת בצבא, אשר לדבריו סבל מבעיה אורתופדית מתמשכת, כאשר לאחר שבנו המשיך לסבול מכאבים, פנו למסגרת "ביקור רופא". הנאשם תיאר בפני שירות המבחן שהתפרץ על הרופאים לאחר שלתפיסתו לא קיבל את הטיפול הרפואי הראוי לבנו.

עוד יש לתת את הדעת לכך שהנאשם נקט באלימות שלא בתוך המרפאה, אלא לאחר שכבר יצא ממנה. במלים אחרות, ניתן לראות במעשיו של הנאשם משום תגובה מאוחרת לתסכול שחש עקב אירוע מוקדם יותר. מהאמור עולה שגם אם אין מדובר בעבירה מתוכננת, הרי שהנאשם היה יכול בכל עת להימנע ממנה או לחדול ממעשיו והייתה לו שליטה מלאה על האופן בו התפתח האירוע.

מדיניות הענישה הנוהגת

20. מסקירת הפסיקה עולה שישנה אבחנה ברורה ברמת הענישה בין איומים המושמעים בין אנשים מן הישוב, שאז מתחם הענישה יכול לנוע בין מאסר על תנאי ושל"צ או קנס ועד למאסר בפועל לתקופה קצרה, לבין איומים המושמעים כלפי עובדי ציבור, שאז ננקטת מדיניות ענישה מחמירה יותר. על אותו משקל ישנה מגמת החמרה במדיניות הענישה הנוהגת בכל הנוגע לתקיפת עובדי ציבור.

על רמת הענישה בעבירת איומים ותקיפה שבוצעו כלפי עובדי ציבור באשר הם, ניתן ללמוד מהמקרים הבאים:

א. ברע"פ 8253/11 לורנס (רייז) נרייה נ' מדינת ישראל (4.12.2011), אושר עונש מאסר של 24 חודשים שנגזרו על נאשם שהורשע לאחר ניהול הליך הוכחות ב-7 עבירות איומים, 4 עבירות של העלבת עובד ציבור ועבירה של הטרדה באמצעות מתקן בזק שהופנו אל עבר עובדת סוציאלית ששימשה כפקידת סעד מחוזית, אשר במסגרת תפקידה הפגישה בין הנאשם לבין בתו הקטינה בת ה-5. עונשו של הנאשם נקבע על ידי בית המשפט המחוזי שקיבל את ערעור המדינה על קולת העונש שנגזר עליו על ידי הערכאה הדיונית [עפ"ג (מרכז) 47293-08-11 מדינת ישראל נ' לורנס (רייז) נרייה (לא פורסם)].

ב. ברע"פ 7398/15 ולדימיר רחמימוב נ' מדינת ישראל (6.11.2015), אושר עונש של 4 חודשי מאסר בעבודות שירות שנגזרו על נאשם שהורשע על יסוד הודאתו בעבירה של תקיפת עובד ציבור ואיומים, שענינם זריקת עציץ מפלסטיק על ראשה של עובדת בלשכת התעסוקה. כתוצאה ממעשי הנאשם נשבר העציץ. בערכאה הדיונית נקבע מתחם עונשי הנע בין 2 חודשי

מאסר שיכול וירוצו בדרך של עבודות שירות ועד ל-8 חודשי מאסר בפועל.

ג. בת"פ (ראשל"צ) 14699-04-16 מדינת ישראל נ' טל פלדמן (12.11.2017), נגזר עונש של 5 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, לאחר הפעלת שני מאסרים מותנים, לאדם שאיים על עובדת סוציאלית ששימשה כפקידת סעד לסדרי דין, זאת בשל מצב רפואי ונפשי קשה בו היה נתון. בגזר הדין נקבע מתחם עונשי הנע בין מספר חודשי מאסר ועד 12 חודשי מאסר. ערעור ובקשת רשות ערעור שהוגשו על ידי הנאשם לא עסקו בסוגיית העונש [ע"פ (מרכז-לוד) 41069-12-17 טל פלדמן נ' מדינת ישראל (25.3.2018); רע"פ 3057/18 טל פלדמן נ' מדינת ישראל (20.6.2018)].

ד. בעפ"ג (מרכז-לוד) 1608-01-18 מוחמד עלאונה נ' מדינת ישראל (30.4.2008), נדחה ערעורו של אסיר שאיים על עובדת סוציאלית בכלא ונדון לעונש של 8 חודשי מאסר שירוצו במצטבר לעונש מאסר ארוך אותו עתיד היה לסיים.

21. על רמת הענישה בעבירות אלימות ואיומים המבוצעות כלפי צוותים רפואיים, ניתן ללמוד מהמקרים הבאים:

א. בעניין חמודה לעיל, התקבל ערעור המדינה על קולת העונש של נאשם שהורשע לאחר ניהול הליך הוכחות בעבירות של פציעה בנסיבות מחמירות ותקיפת עובד ציבור, לאחר שנקבע שתקף רופא בחדר מיון וגרם לו לשטף דם, לפגיעה בראייה ולאיבוד הכרה. אין חולק על כך שהמקרה המתואר חמור בתוצאותיו לאין ערוך מהמקרה שלפנינו. ואולם, ניתן ללמוד ממקרה זה על מגמת ההחמרה בענישה בגין מעשי תקיפה של צוותים רפואיים, לאחר שבית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה, והעמיד את עונשו של הנאשם על 3 שנות מאסר חלף 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

ב. בעפ"ג (מרכז-לוד) 44005-10-12 בוחבוט נ' מדינת ישראל (15.1.2013), אושר עונש של 9 חודשי מאסר בפועל לנאשם שהורשע, על יסוד הודאתו, בתקיפת רופא עליו השליך מד לחץ דם ובמתן אגרופים שגרמו לחבלות בראשו ובפניו של רופא נוסף.

ג. בע"פ (ת"א) 70073/07 אברהם נ' מדינת ישראל (20.2.2008), אושר עונש של 3 חודשי מאסר בפועל לנאשם שהורשע בכך שסטר לרופא, זאת לאחר שנמצא שהנאשם אינו מתאים לשאת את עונש המאסר בעבודות שירות. בפסק הדין קבע בית המשפט המחוזי: **"הדרך לבטא מורת רוח מהטיפול שהוענק לחולה, איננה בתקיפתו האלימה של הרופא, כפי שנהג המערער. רק ענישה שיש בה רכיב של מאסר ממש, יכולה לתת ביטוי הולם לחומרת המעשים..."**

ד. בת"פ (רמ') 6056-12-16 מדינת ישראל נ' זוהר (9.7.2018), הורשע נאשם, לאחר שמיעת ראיות,

בעבירה של איומים שהופנו כלפי רופא בחדר מיון, עת המתין הנאשם בחדר המיון ולא היה מרוצה ממשך ההמתנה. לאחר שהנאשם סירב לבצע עונש מאסר בעבודות שירות, נגזר עליו עונש של 45 ימי מאסר בפועל.

לא נעלמו מעיני גזרי דין בהם הוטלו על נאשמים עונשים מקלים יותר בנסיבות דומות, אולם אלו ניתנו על פי רוב בערכאות הדיוניות, מבלי שעברו את שבט הביקורת של ערכאת הערעור [ראו למשל: ת"פ (ב"ש) 2910/08 מדינת ישראל נ' מרום (6.6.2010); ת"פ (ת"א) 53941-11-10 מדינת ישראל נ' מזל טוב (17.12.2012); ת"פ (בית שמש) 29405-06-15 מדינת ישראל נ' ציקי פלדמן (23.3.2017)].

22. מהמקובץ עולה שכאשר מדובר במעשי אלימות ואיומים המכוונים כלפי אנשים הממלאים תפקיד ציבורי, אין להיצמד למתחם העונשי ה"רגיל", ויש לקבוע מתחם עונשי המשקלל בין היתר את הערך המוסף של הפגיעה בעובד הציבור והפגיעה באינטרס הציבורי במובן הרחב, החורג מהפגיעה הנקודתית בגופו של קורבן האלימות או האיומים.

23. אשר על כן, ובנסיבות מעשיו של הנאשם בכתב האישום בו הורשע, אני קובע מתחם עונשי הנע בין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בדרך של עבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל.

נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות ומיקום עניינו של הנאשם בגדרי המתחם

24. הנאשם כבן 49, נעדר עבר פלילי, ומכאן שמעולם לא ריצה עונש מאסר. הנאשם הודה בהזדמנות הראשונה מבלי שהובטח לו דבר, קיבל אחריות, גם אם מסויגת, לביצוע העבירות. עוד נתתי דעתי לקשייו הכלכליים והאישיים של הנאשם, כמפורט בתסקיר שירות המבחן, ולעובדה שהטלת עונש מאסר, גם אם ירוצה בדרך של עבודות שירות, יפגע ביכולתו לפקוד את מקום עבודתו, המהווה עבורו עוגן. בהקשר זה שקלתי אף את השבחים להם זכה הנאשם מחבריו לעבודה ומהתלמידים בבית הספר בו עובד.

מנגד נתתי דעתי לכך שהנאשם לא נרתם להשתלב בהליך טיפולי.

חריגה מהסדר הטיעון

25. הסדר הטיעון שגובש בין הצדדים פורט לעיל. כפי שראינו העמדה העונשית אותה הציגו הצדדים, לא כל שכן המלצת שירות המבחן, חורגים במידה ניכרת ממתחם העונש ההולם בשים לב לנסיבות המעשים בגינם הורשע.

בע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל (25.12.2002), דן בית המשפט העליון בהרחבה בסוגיית הסדרי הטיעון. בקליפת אגוז ניתן לסכם ולומר שככלל, ייטו בתי המשפט לכבד את הסדרי הטיעון הנכרתים בין הצדדים, זאת מתוך הכרה בחשיבותם של הסדרי הטיעון לקידום ההליכים המשפטיים בבתי המשפט, ומתוך הנחה שהצדדים שקלו את מכלול השיקולים הצריכים לעניין בכל ההיבטים.

לצד זאת נקבע שבית המשפט לא יאשר את הסדרי הטיעון באופן אוטומטי, משל היה בית המשפט "נוכח נפקד" באולם, ושומה עליו לבחון את סבירות ההסדר, סוג וחומרת העונש, השיקולים שעמדו בבסיס ההסדר, והמשקל שניתן להם עת גובש ההסדר. שעה שמצא בית המשפט שקיימת סטייה של ממש באחד מאלה, יתערב בית המשפט בהסדר הטיעון.

26. במקרה שלפנינו נימקו הצדדים את הסדר הטיעון, בראש ובראשונה, בנסיבותיו האישיות של הנאשם, ובכלל זה בעברו הנקי, לקיחת האחריות, הבעת החרטה, תפקודו הכללי התקין, ובהמלצת שירות המבחן. לאחר שבחנתי את נסיבותיו האישיות של הנאשם, הגעתי לכלל מסקנה שניתן להם משקל יתר, כאשר מנגד עומדת עבירה חמורה כדוגמת תקיפת רופאים ואיומים על אחד מהם. הקשיים עמם מתמודד הנאשם, בהם אינני מקל ראש, אינם חריגים במידה כזו שתצדיק את דחיקתו לקרן זווית של האינטרס הציבורי להגן על צוותי הרפואה ולהרתיע את הציבור בכללותו מפני ביצוע מעשי אלימות דומים בעתיד. אין חולק על כך שיש לתת את המשקל הראוי לנסיבותיו האישיות של הנאשם, אולם ראוי שהדבר יעשה בגדרי המתחם העונשי שנקבע.

נוסף על כך, הסכמת הצדדים להסתפק בעונש של צו של"צ כעונש עיקרי עלולה להוביל לתוצאה שאיננה סבירה ולהעברת מסר מוטעה, לפיו מעשי הנאשם הינם עניין של מה בכך, או מסר לפיו נאשם שהינו אדם נורמטיבי בבסיסו, נעדר עבר פלילי, יזכה ליחס סלחני לאחר שיתקוף רופא.

27. נימוק נוסף להסדר הטיעון שהוצג, הגם שנאמר בשולי דברי ב"כ המאשימה, הינו קיומו של קושי ראייתי בתיק החקירה. לשאלתי את נציג המאשימה מהו הקושי הראייתי, נעניתי שהנאשם ביקש לקבל לידי את מצלמות האבטחה במקום, דבר שלא נעשה. מסכים אני עם הנחת המאשימה לפיה מדובר במחדל חקירתי, ומן הראוי שלחומר החקירה היו מצורפים סרטוני האבטחה, ככל שאלו אכן קיימים, וככל שהאירוע אכן נקלט בהן. עם זאת, כאשר מדובר בתיק חקירה המבוסס על עדותם של שני רופאים, ספק בעיני עד כמה ה"הנחה" שקיבל הנאשם בדמות ענישה כה מקילה, הייתה מוצדקת בנסיבות העניין, ועד כמה נכון היה לחרוג בנסיבות העניין במידה כה ניכרת ממדיניות הענישה הראויה והנוהגת.

28. הנה כי כן, ועל אף נקודת המוצא לפיה לא ייטה בית המשפט להתערב בהסדרי טיעון, דומני שבמקרה שלפנינו חרגו הצדדים ממתחם הסבירות באופן המחייב את בית המשפט להשמיע את קולו במטרה להגן על הערכים העומדים בבסיס העבירה, ובכך לתרום את תרומתו לבלימת נפיצותה.

29. אשר על כן, ובפרט כאשר הודאת הנאשם בעובדות כתב האישום לא ניתנה כחלק מהסדר הטיעון או כתנאי להטלת העונש המקל, ושעה שההסכמה העונשית בין הצדדים הושגה רק בשלב שלאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, באופן שלא פגע באינטרס ההסתמכות של הנאשם, מצאתי שאין מנוס אלא לחרוג מהעונש עליו הסכימו הצדדים, בהיותו חורג במידה ניכרת מרף הענישה המצוי והרצוי, ולהטיל על הנאשם עונש מאסר.

בכל הנוגע למשך המאסר ולאופן ריצויו, מצאתי לתת משקל משמעותי לעובדה שעונשו של הנאשם ייגזר תוך חריגה מהסדר הטיעון, לנסיבותיו האישיות של הנאשם שפורטו לעיל, להודאתו של הנאשם וללקיחת האחריות. לפיכך אני קובע שהנאשם ירצה את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות.

זה המקום לציין שלולא נאלצתי לחרוג מהסדר הטיעון, היה מקום להטיל על הנאשם עונש חמור אף יותר.

30. נוכח מצבו הכלכלי של הנאשם, וההחמרה בעונש לו עתרו הצדדים, אמנע מהטלת קנס כספי על הנאשם, והכסף שייאלץ לשלם במסגרת גזר הדין יופנה לצורך תשלום הפיצוי למתלוננים.

31. בשולי הדברים אציין שהתוצאה העונשית אליה הגעתי, משרתת אינטרס ציבורי נוסף שעניינו הרתעת עבריינים בכוח, והעברת מסר של אפס סובלנות ושל ענישה בלתי מתפשרת לכל מי שינקוט באלימות נגד צוותים רפואיים.

יפים בעניין זה דברי השופטת (כתוארה אז) א' חיות בע"פ 6123/05 חתוכה נ' מדינת ישראל (25.12.2005):

"חברה מתוקנת אינה יכולה להשלים עם מצב דברים בו יחוש רופא כי הוא מאוים על ידי מטופל או על ידי בני משפחתו בקבלו החלטות מקצועיות המסורות לשיקול דעתו. מקל וחומר אין להשלים עם מצב דברים שבו נגרמת לרופא פגיעה ממש בנסיבות כגון אלה. על כן, הצדק עם המשיבה בצינה כי בכגון דא צריך השיקול של הרתעת הרבים לקבל ביטוי מרכזי בענישה."

סוף דבר

32. אשר על כן אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר למשך 6 חודשים שירוצה בעבודות שירות, במגבלות ובתנאים המפורטים בחוות דעת הממונה על עבודות השירות. הנאשם ירצה את עבודות השירות במכללת "אברוצקי" בראשון לציון. הנאשם יחל לרצות את עבודות השירות ביום 22.1.2020. במועד זה יתייצב הנאשם במשרדי הממונה על עבודות השירות מפקדת מחוז מרכז לא יאוחר מהשעה 08:00 לצורך קליטה והצבה.

מובהר לנאשם שאי עמידה בתנאי המסגרת או בתנאי ההעסקה יכול ויביאו להפסקה מנהלית של עבודות השירות ולריצוי יתרת התקופה מאחורי סורג ובריח.

ב. מאסר למשל 6 חודשים, אותו לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מהיום על עבירה של תקיפת עובד ציבור.

ג. מאסר למשך 4 חודשים אותו לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מהיום על עבירת אלימות או אימים.

ד. פיצוי בסך 3,000 ₪ לד"ר חברמאן (ע"ת 7 בכתב האישום).

פיצוי בסך 1,500 ₪ לד"ר אבו מועמר (ע"ת 6 בכתב האישום).

הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט עד ליום 1.2.2020 ויועבר למתלוננים בהתאם לפרטים אותם תעביר המאשימה למזכירות בית המשפט בתוך 3 ימים.

33. ניתן בזאת צו כללי למוצגים.

34. ככל שהופקד על ידי הנאשם כסף במסגרת התיק הפלילי או במסגרת תיק מעצר הקשור אליו, יושב הכסף לידיו, כפוף לכל מניעה חוקית אחרת, לרבות עיקול.

35. המזכירות תעביר העתק ההחלטה לממונה על עבודות השירות ולשירות המבחן.

36. זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ה כסלו תש"פ, 23 דצמבר 2019, בנוכחות הצדדים.